

134. Van Dale, de letter T (6)

1. Touwlava of touwvormige lava op Hawaï heet ook wel pahoehoe. Of die ook touwkleurig, ecru, is weet ik niet. Espadrilles zijn linnen schoenen met touwen zolen (touwzolen). Bij het touwtjespringen heb je touwtjestrekkers en meespringers. In Vlaanderen kun je met een tov-biljet goedkoop reizen. De letters daarvan staan voor taxi, openbaar vervoer.
2. In de natuurkunde is een tover hetzelfde als een charm, een van de zes quarks. Toverkunst heeft soms iets van quasimagie. We kennen de Japanse, de zachte en de Virginische toverhazelaar. Een toverlamp is een diepzee-inktvis en als je Hanneke of Tanneke heet, loop je de kans om Anneke Tanneke toverheks genoemd te worden. De toverslaap van Doornroosje kwam als bij toverslag. Een towelette is een in eau de cologne gedrenkt tissetje. Een bekende tovertuin is de tuin van Armida, een armidatuin. Een magiër gebruikt vaak een toverkijker, een veelkleurige caleidoscoop.
3. De feniks is een tovervogel. Het toxischeshocksyndroom is gewoon de tamponziekte.
4. Traangras, jobstranen en mozeustraen benoemen hetzelfde begrip: een tropisch gewas. Met zijn tranende ogen begon hij te traanogen. Een tracer is een isotoop van een chemisch element, meestal herkenbaar aan radioactiviteit of een afwijkend atoomgewicht. Een tracasserie is een plagerij.
5. Tracheaal wil zeggen: betrekking hebbend op de trachea of op tracheeën. De apostolische traditie is de goddelijke overlevering. Deze hockeytrainer-coach was tevens Oranjetrainer. De ervaren trainer-speler was trait-d'union tussen spelersgroep en bestuur. Het re-integratietraject verliep stroef. Als je op een landkaart volgens de orthogonale trajectoriën loopt, ga je verreweg het steilst omhoog.
6. Het domineestraktement was samen met de vergoeding voor het eminente traktaat niet voldoende voor een traktatie. Bij een cryptogram moet je tralala invullen, als het maar zozo is op een open strook in het bos. Als je met tramnummer negen naar Scheveningen tramt en je drinkt traminer, dan krijg je trammelant. Als je je tramontane kwijt bent, ben je het spoor bijster (of dronken) en weet je niet meer waar de Poolster is, óf je bent in een mistralachtige noorden- en noordwestenwind in de Golf van Lion terechtgekomen. Trance is een type housemuziek met stevige dansbeat en zweverige synthesizergeluiden. Tranenbrood etend liep hij traneloos door het aardse tranendal.
7. De tearjerker veroorzaakte een tranenrijke tranenvloed. Tranquil (tranquillo, tranquillamente) straalde hij zijn tranquilliteit uit, maar hij had wel een tranquillizer genomen. Op de transen van de toren bespraken ze de begrippen transalpien, trans-Atlantisch, Trans-Jordanië en Trans-Leithanië, de helft van de zogenaamde Dubbelmonarchie. Een transceiver heeft een wereldwijd bereik.
8. De transcendente meditatie komt uit de oosterse filosofie. De transfo in Vlaanderen was kaduuk. De transformationeel-generatieve grammatica (afkorting: TGG of tgg, beide in Van Dale!) is afkomstig van de bekende Noam Chomsky. Transferrine is een ijzer bevattend en transporterend glycoproteïne in serum dat in tegenstelling tot hemoglobine geen heem bevat. Dit alles ware niet te verwarren met transfer-RNA (overdrachts-RNA, t-RNA).
9. U vroeg zich trouwens af hoe de andere helft in item 7 heet? Ja, jawel, jazeker: Cis-Leithanië.
10. Wacht ons een mariene transgressie? Met Amersfoort en Apeldoorn in de transgressiezee?
11. Transilluminatie (diafanoscopie) is een grondig onderzoek naar de lichtdoorlaatbaarheid.
12. Elsie en Leen zijn beëdigd translatrices. Transmitter(stof) is een stof die afgescheiden wordt in de synaps om bepaalde cellen te stimuleren. Een transmittor is een machinedeel dat voor de transmissie zorgt. De transneptunische planeet heeft te maken met Neptunus en Pluto. De trans-Siberische spoorlijn gaat door Siberië. Een transsumpt is een gewaarmerkte kopie. Een Transvaler kwam van over de Vaal. Aan een trapezoëder en een trapezoïde zit weinig regelmatig. De trapoen is een grote zeevis uit Suriname. Deze eenaprilgrap (1 aprilgrap), zou jij erin trappen? Wil je baas je eruit trappen? Een trappenlens is een lens met concentrische ribbels en heet ook wel fresnellens.

13. Van trappenlopen word je moe. Een trappist kan vliegen in Zuid-Amerika, een trappistin komt oorspronkelijk uit de abdij La Trappe in Normandië. Allengs, van lieverlede, kwam alles weer boven. Trassi is een gefermenteerde garnalenpasta. Een travee is een dwarshal van een fabrieksgebouw met sheddaken.

Rein Leentfaar